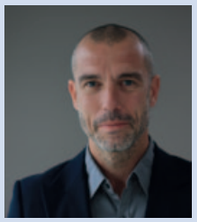
Tekst: Gerjos Weelink

Wat gaat er voor trainer-coaches veranderen?

Licentiebeleid en bijscholingen

Wanneer je in Nederland als trainer-coach aan de slag wilt, heb je naast een trainersdiploma vrijwel altijd ook een trainerslicentie nodig die van tijd tot tijd verlengd moet worden. Je moet echter, voordat je kunt verlengen, gedurende een bepaalde tijd een aantal licentiepunten hebben behaald. Op dit vlak gaat er voor trainer-coaches wat veranderen. In dit artikel leggen Marco Bout (Coördinator Voetbalopleidingen) en Joël Titaley (Senior Medewerker Opleidingsontwikkeling Voetbalopleidingen) de oorzaken en gevolgen van die veranderingen uit.

Inwisselbaar

Marco Bout: 'De KNVB leidt mensen op tot trainer-coach. Zodra iemand een diploma heeft behaald, mag hij of zij zelfstandig aan het werk. Maar het hebben van een diploma alléén, dat vinden we niet genoeg. Om kwaliteit te blijven leveren en om up-to-date te zijn, laten trainer-coaches in Nederland zich daarom bijscholen.

Deze manier van werken is trouwens niet alleen iets wat vanuit de KNVB wordt opgelegd, ook de UEFA vraagt dit van ons. De UEFA heeft minimumeisen gesteld aan de duur en het aantal studie-uren in bijscholingen, deze zijn voor elk land gelijk. De UEFA voert bij alle aangesloten bonden een kwaliteitsaudit uit en dat hebben ze recentelijk ook bij ons gedaan. Uit die audit kwam naar voren dat wij, om te voldoen aan de minimale eisen voor licentieduur en –scholing, het licentiebeleid dienen te wijzigen. De KNVB heeft momenteel de A-status, hetgeen betekent dat we de opleidingen UEFA B, -A en -Pro mogen aanbieden met een UEFA-'stempel'. Vanzelfsprekend willen we dit in de toekomst blijven doen. Dit kan echter alleen wanneer we meegaan met hetgeen in de UEFA Coaching Convention is afgesproken.'

Wat gaat er veranderen?

In het voorjaar van 2019 heeft de Bondsvergadering van de KNVB ingestemd met het aanpassen van de bijscholingsverplichting, gelet op de normen die gesteld worden vanuit de UEFA Coaching Convention. De UEFA-norm houdt in dat elke drie jaar minimaal vijftien uur bijscholing dient te worden gevolgd. Vóór 1 juli 2019 gold in Nederland deze norm alleen voor de UEFA Pro-licentie. Voor de overige trainerslicenties gold dat elke vijf jaar minimaal twaalf uur bijscholing (twaalf licentiepunten) gevolgd diende te worden. Vanaf 1 juli 2019 worden alle trainerslicenties verlengd met drie jaar, waarbij de trainer-coach minimaal vijftien behaalde licentiepunten moet overleggen om de licentie te kunnen verlengen. Behaalde licentiepunten mogen niet ouder zijn dan drie jaar. Is dit wel het geval, dan vervallen deze licentiepunten.

Overbrugging

Marco Bout: 'Wij begrijpen heel goed dat een trainer-coach wiens licentie binnenkort afloopt, altijd uit is gegaan van minimaal twaalf licentiepunten. Daarom hebben we een overbruggingsperiode afgesproken, om trainer-coaches waarvan de trainerslicenties nog dit kalenderjaar aflopen, niet in problemen te brengen. Wanneer je licentie tussen 1 juli 2019 en 31 december 2019 afloopt, kun je de licentie voor drie jaar verlengen door het overleggen van minimaal twaalf licentiepunten. Trainerslicenties die

52-53-54-55-56_bijscholing.indd 52 20-08-19 12:15

op of na 1 januari 2020 verlopen worden voor drie jaar verlengd op basis van minimaal vijftien licentiepunten. De datum die op de huidige trainerslicentie staat is leidend. Overigens geldt deze verandering alleen voor de licenties UEFA C, B en A. De UEFA Pro voldeed al aan de juiste eisen en blijft ongewijzigd.'

Het feit dat er meer punten behaald dienen te worden, gaat het nodige betekenen voor het bijscholingsaanbod. De KNVB onderzoekt momenteel hoe hieraan vorm gegeven gaat worden.

Overleg

Joël Titaley: 'Het feit dat een trainer-coach meer licentiepunten nodig heeft om een trainerslicentie te verlengen, betekent dat de vraag naar bijscholingen omhoog gaat. De KNVB gaat aan de voorkant meer bijscholingen organiseren. Dit zullen wij intern doen, maar we zullen zeker ook met externe organisaties in overleg treden om te kijken op welke manieren we het aanbod zowel kwalitatief als kwantitatief kunnen vergroten. Enkele bijscholingen worden momenteel, sommige reeds in een nieuw jasje, gegeven. Maar er zullen de komende seizoenen ook nieuwe bijscholingen ontwikkeld worden, waarbij we zoveel mogelijk uitgaan van de kerntaken die je als trainer-coach hebt. Dit kan iets zijn op voetbaltechnisch vlak, maar ook valt te denken aan bijscholing op het gebied van pedagogiek of leiderschap. Uiteraard zal alles, en dat verandert niet, goed gemonitord worden om de kwaliteit van de inhoud en vorm te bewaken. Hierbij zullen de vakbonden CBV en VVON een rol blijven spelen.'

Doorstromen

Joël Titaley: 'Naast het vergroten van het bijscholingsaanbod willen we ook diversiteit aanbrengen in enerzijds de inhoud en anderzijds de vorm. Er zullen bijscholingen komen waarbij trainer-coaches uit een andere sport welkom zijn. Daarnaast zullen er bijscholingen komen die zo voetbalspecifiek zijn, dat deelname alleen interessant is voor een voetbaltrainer-coach. Tegelijkertijd zullen we bijscholingen meer op niveau gaan aanbieden, bijvoorbeeld met alleen de groep trainer-coaches die het diploma UEFA B heeft. Op termijn zouden bijscholingen een onderdeel kunnen worden van de doorstroom naar een vervolgopleiding. Neem als voorbeeld de toelating tot de UEFA B. Stel je bent in het bezit van een UEFA C-diploma en je voldoet aan alle overige toelatingseisen tot UEFA B, maar daarnaast heb je ook de bijscholing VCT met goed gevolg afgerond? 'Dit kan je in de toekomst een extra pre opleveren bij de toelating.'

Menukaart

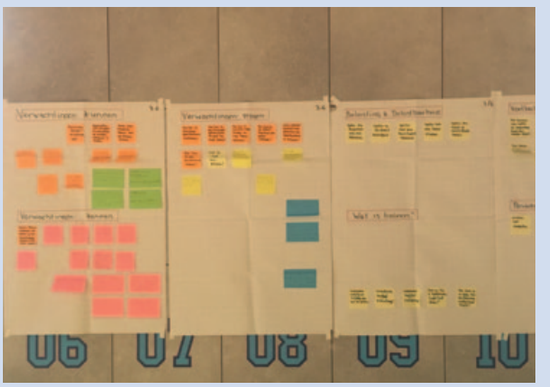
Marco Bout: 'Door die bijscholingen kan het ook zijn dat trainer-coaches juist geprikkeld worden om dat hogere niveau op te zoeken, omdat ze op een bijscholing samen hebben gewerkt met deelnemers die een hoger diploma hebben behaald. De KNVB stelt als het ware een soort menukaart samen, waardoor het bijscholingsaanbod voor trainer-coaches gevarieerder en uitgebreider wordt. Het profiel van een trainer-coach is helder: je moet kunnen coachen, training kunnen geven, mensen kunnen begeleiden, dit zijn kerntaken waar wij een en ander op in gaan richten. Uiteindelijk moet er een bijscholingsaanbod komen te liggen waar trainer-coaches op allerlei niveaus wat aan hebben.'

Op termijn

Marco Bout: 'Momenteel is het nog zo dat je aan het einde van een bijscholing een certificaat krijgt. Dit geef je zelf aan de KNVB door bij het verlengen van je trainerslicentie. Om dit gestroomlijnder te laten verlopen, zal er op korte termijn een digitale trainersapplicatie gelanceerd worden, waarin alle gegevens rondom de trainer-coach worden verzameld. Dit omvat je trainersdiploma's, maar is ook een overzicht van de door jou gevolgde bijscholingen, interessante filmpjes en artikelen die je in de loop der tijd hebt verzameld. Na het volgen van een bijscholing worden de gegevens van de bijscholing inclusief de behaalde licentiepunten automatisch geüpload en bewaard in je digitale trainersapp. Het inschrijven en betalen van bijscholingen zal via deze app gaan, evenals het verlengen van je trainerslicentie.'

Meer weten over het (gewijzigde) licentiebeleid? Neem contact op via contact@knvb.nl

In het seizoen 2018/2019 zijn er al enkele bijscholingen gegeven. In twee, drie of vier avonden werd een thema behandeld. In dit gedeelte delen de docenten Peter van Dort (bijscholing VCT) en Ischa Immers (bijscholing Ontwikkelen Speelwijze Verdedigen) hun ervaringen. Ook komt er van elke bijscholing een cursist aan het woord.

52-53-54-55-56_bijscholing.indd 53 20-08-19 12:16

Voorwerk

Peter van Dort: 'De bijscholing VCT kent twee varianten: een van twee bijeenkomsten voor de trainer-coaches die de opleiding UEFA B recentelijk hebben afgerond. En een met drie bijeenkomsten voor trainer-coaches met UEFA C of die UEFA B al een tijd geleden hebben afgerond. In de bijscholing VCT die drie avonden duurde, hebben we op basis van de vernieuwde visie op leren en opleiden gebruik gemaakt van methodieken als blended learning en flipping the classroom. Dat wil zeggen: al voordat deelnemers op de bijscholing komen, hebben ze thuis het nodige voorwerk verricht. Ze hebben een aantal filmpjes bekeken, beantwoorden daar vragen over en spreken hun verwachtingen uit. Ook wordt deelnemers voorafgaand aan de bijeenkomsten gevraagd om met voorbeelden te komen vanuit hun eigen praktijk: 'Denk na over een speler waar jij op het gebied van VCT al goed rekening mee houdt en ook hoe je dat doet.'

Inhoud bijscholing VCT

Verwachtingen

Peter van Dort: 'De eerste bijeenkomst start met het met benoemen aan elkaar wat je verwachtingen zijn. Wat wil je aan het einde van de bijscholing kennen en kunnen? Ook komen vragen op tafel die de deelnemers graag beantwoord willen zien. Daarnaast staat de eerste bijeenkomst in het teken van het herhalen en opfrissen van de basiskennis en achtergronden van het voetbalconditioneel periodiseren. Tussen de eerste en de tweede bijeenkomst gaan de deelnemers thuis oefenen met het maken van een planning en tijdens het maken van deze planning krijgen zij automatisch per stap feedback.'

Betrokkenheid

Peter van Dort: 'De uitdaging voor de docent is om op basis van de leerbehoeften van de deelnemers en de door hen gestelde vragen, invulling te geven aan de bijeenkomsten. Het leerplan voor de docent benoemt de leerdoelen per bijeenkomst en geeft een globale opzet voor de invulling van de bijeenkomst. Op basis van de input van de deelnemers gaat de docent de avond zoveel mogelijk op maat invullen. Een belangrijk verschil tussen de opzet van deze bijscholing en een reguliere trainersopleiding is het streven om (nog) meer in te spelen op de leerbehoeften van de deelnemer. Tijdens een reguliere UEFA B-opleiding bereidt de docent de deelnemer voor op het kunnen maken van een planning voor de toets en het maken van een planning voor het eigen team. In de bijscholing kunnen we dieper ingaan op de achtergronden en de individuele vragen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de manier waarop je om kunt gaan met veel voorkomende valkuilen en knelpunten. Voor een grote partij heb je zestien spelers nodig, maar je hebt er slechts veertien. Hoe los je dat op? Of je hebt een even aantal spelers en iemand raakt geblesseerd, hoe ga je verder? Individueel of in groepjes wordt daarover nagedacht en we merken dat deze manier van inrichten de betrokkenheid van deelnemers enorm verhoogt.'

Overzicht bijscholing VCT

Contact

Peter van Dort: 'Voor de derde bijeenkomst bereidt men een training voor,

52-53-54-55-56_bijscholing.indd 54 20-08-19 12:16

op basis van wat we in de voorgaande bijeenkomsten hebben behandeld. Deze trainingen worden met elkaar besproken en deelnemers geven elkaar feedback: wat is er goed en wat kan er beter? Aan het einde van de derde bijeenkomst zijn deelnemers in staat om een planning maken voor het eigen team, en hebben ze ideeën opgedaan over de manier waarop ze VCT in de praktijk weg kunnen zetten. In deze eerste keer dat we deze bijscholing aanbieden, zit er tussen de deelnemers onderling behoorlijk wat verschil in kennis en ervaring. Zo heeft de een meer zelfstudie nodig dan de ander, maar ook tijdens bijeenkomsten zelf merken we verschil. De een heeft al ervaring met het maken van een VCT-planning, terwijl een ander net UEFA C heeft afgerond en er nog blanco in staat. Tijdens de bijeenkomst wordt zoveel als mogelijk gedifferentieerd door in kleine groepen uiteen te gaan. Het interessante is dat we ook in de periode na deze bijscholing nog contact blijven houden met de deelnemers. Wat heb je uit de bijscholing nu kunnen toepassen in je praktijk en wat heb je nog gemist?'

Onno Wessels wordt het komende seizoen (samen met Paul Bonnes) trainer-coach van het eerste vrouwenteam van VIOS/Beltrum. Wessels volgde de bijscholing VCT.

Goedwillende vader

Onno Wessels: 'Net zoals veel anderen, ben ik ook ooit als goedwillende vader de trainerswereld in gestapt. Het eerste wat je dan gaat doen, is om je heen kijken. Je zoekt informatie op over trainingsvormen, maar je gaat ook bij anderen kijken. Waarom doet iemand het op die manier? Welke oefeningen kiest hij en waarom? Naarmate de tijd vordert en je zelf een hoger niveau gaat trainen, wil je verdieping. Ik ben de opleiding UEFA C gaan doen, heb daar veel geleerd, maar merkte dat er weinig tot niets over het voetbalconditionele aspect naar voren kwam. We leerden er vooral aan de hand van een voetbalprobleem een training te maken en die te geven. Ik sta met een groep meiden op het veld en was toch erg benieuwd naar hoe je het voetbalconditionele aspect nu integreert in je training. Waar begin je? Hoe bouw je het op, en waar let je op? Ik ben deze bijscholing gaan volgen en merkte tijdens de bijeenkomsten, dat ook trainer-coaches met UEFA B en zelfs UEFA A hier nog veel over konden leren.'

Eigen praktijk

Onno Wessels: 'De bijscholing VCT duurde drie avonden en dat is in mijn ogen te kort, maar dat bedoel ik in de positieve zin van het woord. De avonden waren op een interactieve manier ingericht. Peter liet ons veel vragen stellen, waarbij we onze eigen praktijk geregeld als uitgangspunt konden gebruiken. Uiteindelijk zit de winst bij deze bijscholing in het feit dat je je bewust wordt van het theoretisch kader, maar dat je dat kader ook leert te vertalen naar het veld. Als ik voor mezelf spreek kan ik zeggen dat ik bewuster met VCT bezig ben. Ik heb meer aandacht voor het individu en ik ga vaker met mijn speelsters in gesprek. Weet ik bijvoorbeeld wel wat ze overdag doen en kan dat van invloed zijn op hoe belastbaar ze zijn? Stel je hebt het diploma UEFA C en je wilt serieus aan de slag met VCT, dan zijn deze bijscholingen een goede manier om kennis op te doen.'

Ischa Immers heeft in het seizoen 2018/2019 de bijscholing Ontwikkelen Speelwijze Verdedigen verzorgd.

Van opleiding naar leeromgeving

Ischa Immers: 'De bijscholing Ontwikkeling Speelwijze Verdedigen is geen geheel nieuwe bijscholing, maar is op een aantal accenten aangepast naar een meer moderne leeromgeving. Zo wordt veel ondersteunend beeldmateriaal van wedstrijden gebruikt om heel concreet en dieper in te gaan op onderdelen van de bijscholing. Met de deelnemers zijn we aan de hand van de beelden op zoek gegaan naar situaties die voor verandering of problemen zorgden, om vervolgens vanuit

OPENING

DOEL VAN DE BIJSCHOLING

Proces	Analyseert wedstrijden
	Analyseert voetbalhandelingen van voetballers
	Bepaalt de speelwijze voor de wedstrijd
Resultaat	Wedstrijdanalyse geeft beeld van uitvoering speelwijze
Proces	Bepaalt speelwijze
	Maakt planning nav wedstrijdanalyse om speelwijze te ontwikkelen
	Stelt planning bij op basis van evaluatie
Resultaat	Geperiodiseerde planning gericht op ontwikkeling van zowel team als de individuele spelers
	Planning voor de korte en middellange termijn

Doel van de bijscholing Ontwikkelen Speelwijze Verdedigen

52-53-54-55-56_bijscholing.indd 55 20-08-19 12:16

een analyse antwoorden te zoeken op vragen als: Is er een duidelijk plan te zien en is te zien hoe er wordt verdedigd? Als onderdeel van de discussie hebben de deelnemers in groepjes trainingsvormen gemaakt, en iedere deelnemer heeft zijn training ook daadwerkelijk op het veld gegeven. Hierdoor brengen we in de opleiding theorie en praktijk dichter bij elkaar en worden oplossingen tastbaar.'

Actieve inbreng deelnemers

Ischa Immers: 'Aan de hand van de wedstrijdbeelden van duels op topniveau proberen we om de deelnemers meer inzicht te geven in wanneer het niet goed gaat in het verdedigen. Hierbij komen zowel het team, de linie als het individu aan bod. Belangrijk binnen de bijscholing is dat we als docent de deelnemers vervolgens uitdagen om te zoeken naar oplossingen, hun bevindingen aan elkaar te laten presenteren en afsluitend in een discussievorm van elkaar te leren. Zo komen vragen als: Hoe vertaal je iets dat je signaleert in de wedstrijd naar een training in een ideale situatie, maar ook als je een oneven of klein aantal hebt? En hoe zorg je er als trainer-coach voor dat je tot in de details van het verdedigen komt? Voor mij als docent is het goed om te zien dat er een meer actieve houding bij de deelnemers ontstaat, door de ruimte voor eigen inbreng en door de gekozen werkvormen.'

'De deelnemers zijn het vertrekpunt in deze bijscholing, en niet de leerstof'

Het spreken van de dezelfde taal

Ischa Immers: 'Vanuit een mix van praktijkvoorbeelden van de deelnemers en de wedstrijdbeelden zijn we ook nadrukkelijk ingegaan op bepaalde begrippen die tijdens verdedigen belangrijk zijn. Het is namelijk belangrijk dat je dezelfde taal spreekt, en duidelijk hebt wat er onder bepaalde terminologie wordt verstaan. Een formatie, een opstelling, een speelstijl, algemene uitgangspunten en spelprincipes, tactiek etc., wat is dat precies? Door duidelijkheid te scheppen in de terminologie kun je vrij snel duidelijk met elkaar communiceren. We hebben in deze bijscholing bewust gekozen voor deelnemers met een UEFA C-tot en met een UEFA Pro-licentie. Door bij verschillende opdrachten te differentiëren naar opleidingsniveau kun je als docent heel bewust sturen in de diverse processen, zodat we bij elke bijeenkomst snel de diepte in konden gaan en iedereen zich optimaal kon ontwikkelen.'

Individu vertrekpunt

Ischa Immers: 'De deelnemers zijn het vertrekpunt in deze bijscholing, en niet de leerstof. Als docent speel je continu met praktijkvoorbeelden van de deelnemers en staan we stil bij de eigen speelwijze, of over wat men op trainingen meemaakt en hoe anderen daar tegenaan kijken. Wat zijn de verschillen tussen jeugdvoetbal en seniorenvoetbal? Wanneer ga je nu daadwerkelijk naar de tegenstander kijken, maak je een plan en wanneer maak je bewust géén plan en laat je het aan je spelers zelf over? Waarin is jouw werkwijze onderscheidend, hoe verdedig je op je eigen helft en hoe op de helft van de tegenpartij? Dit zijn slechts enkele voorbeelden die vanaf de eerste avond de revue passeren. Dit alles binnen de context van het individu die je op zijn eigen niveau en persoonlijkheid probeert te prikkelen.'

Jan Poortvliet heeft het diploma UEFA Pro en werkt momenteel voor het tweede jaar als hoofdtrainer bij RKSV Nuenen in de Hoofdklasse. Poortvliet volgde de bijscholing Ontwikkelen Speelwijze Verdedigen.

Samenspraak

Jan Poortvliet: 'Ik loop al een tijdje mee in de voetballerij en heb veel opleidingen en bijscholingen gevolgd, maar de manier waarop deze bijscholing werd gegeven vond ik echt verfrissend en vernieuwend. Om een aantal zaken te noemen: de inhoud werd in samenspraak met de docent vooral uit de deelnemers zelf gehaald. Waar loop jij nou in je dagelijkse praktijk tegenaan? Wat wil jij hier leren? Tijdens de bijeenkomsten is er veel ruimte geweest voor gesprek met elkaar, waarbij je juist door die verscheidenheid aan deelnemers van elkaar leert. Of je nu UEFA C hebt of Pro, iedereen is op zijn manier bezig met het thema verdedigen en probeert van elkaar te leren. Gedurende de bijscholing is er veel in groepjes gewerkt, waarbij iedereen zijn ervaringen en visie deelt met elkaar. Ook al ben je het niet overal mee eens, je wordt wel constant aan het denken gezet.'

Leerzame gesprekken

Jan Poortvliet: 'Inhoudelijk gingen we snel de diepte in. Aan de hand van beelden van het duel tussen Liverpool en Barcelona hebben we in groepjes bekeken hoe het verdedigen nóg beter zou kunnen. Dan word je gedwongen om, ook al ging het verdedigen bij Liverpool eigenlijk al heel goed, toch met elkaar op zoek te gaan naar iets wat beter kan. De gesprekken die vervolgens ontstaan zijn heel leerzaam. Tijdens de bijscholing hebben we ook het verdedigen als individu en als collectief behandeld. Waarom krijg ik het niet voor elkaar dat er in één blok wordt verdedigd? Hoe ga je om met ballen die van het doel af gaan en hoe met ballen die richting het doel worden gespeeld? Maar ook wordt er gepraat je over je spelersgroep: wat mag je van je groep verwachten in relatie tot het verdedigen? Het voetbal ontwikkelt zich voortdurend en, ook al weet je al veel, het is goed om je kennis over het spel bij te houden en waar mogelijk op te frissen.' ⚽

52-53-54-55-56_bijscholing.indd 56 20-08-19 12:16